

Perspectieven

Indiener: Jules Maximus

Titel: AM3 voor P1: Perspectieven van de
revolutionair socialistische partij voor 2026

Voorsteltekst

Toevoegen na regel 576::

Kunst en cultuur

Hoge kunst

De hoge kunst is sinds het eind van de jaren '60 in steeds grotere mate een geïsoleerde groep geworden waaraan de meeste arbeiders niet deelnemen. Binnen deze geïsoleerde groep staan de beroepskunstenaars vanwege hun kleinburgerlijke klassepositie op hun beurt weer als individuen tegenover elkaar. Van georganiseerde bewegingen die Nederland kende - zoals de Experimentele Groep, CoBrA, de Situationistische Internationale, etc. is daarom ook geen sprake meer.

Deze huidige kunst (en dat geldt ten dele ook voor populaire kunst) wordt door haar isolatie van de bevolking voornamelijk in stand gehouden door middel van de filantropie van bedrijven en loterijen en grote staatssubsidies. De wereld van subsidies is een schemerig landschap waarin miljoenen omgaan. We zien dus dat de beroepskunst voor hun inkomen afhankelijk is van de staat en het bedrijfsleven en inhoudelijk vaak ook het cultuurbeleid van beide reflecteert. We zagen verder de afgelopen periode door AI de heractivering van vakbonden van kunstenaars waarin veelal kleinburgerlijke eisen omtrent auteursrechtenbescherming naar voren komen.

Toch zijn er in Nederland wel veel beroepskunstenaars met socialistische sympathieën. Samenwerking tussen de RSP en die kunstenaars - zoals op het RSP Poëziefestival - zijn zeer succesvol gebleken. Hoewel we van beroepskunstenaars niet kunnen verwachten dat deze lid zullen worden van de partij moet er een wijze gevonden worden

waarop zij betrokken worden gehouden. We dienen deze mensen als *fellow travelers* niet te verwerpen.

Toch leidt onze materialistische visie er toe dat we begrijpen dat een nieuwe socialistische kunst en cultuur niet zal ontstaan vanuit beroepskunstenaars. Om een nieuwe kunst te bouwen is er een verandering in de sociale verhoudingen in de productie van kunst nodig. We zien zodoende dat de opkomst van een proletarische kunst - waarin arbeiders na hun werktijd de producenten van kunst kunnen worden - de weg vooruit is. Alleen zo kan er bovendien een breed engagement ontstaan met complexe kunstvormen en worden de voorwaarden voor een socialistische kunst gelegd.

Populaire kunst

De meeste arbeiders consumeren alleen kunst die van bovenaf - vaak afkomstig uit Engeland of de VS - voor een breed publiek is ontwikkeld. Deze kunst wordt gekarakteriseerd door een vaste herkenbare vorm, persoonlijkheidscultussen en het bieden van een ontsnapping aan het dagelijkse leven. Deze kunst wordt dan ook vooral door grote kapitalistische instanties zoals platenlabels bepaald.

We dienen de populaire kunst niet als apolitiek te beschouwen maar inzien dat de kapitalistische cultuur ten dele door deze kunst in stand wordt gehouden. Zelfs vormen van verzet in populaire kunst lijken vaak eerder de vorm aan te nemen van een ontsnapping of verzachting van het leven dan een wijze waarop mensen politiek geactiveerd worden.

Hoewel dat niet hoeft te betekenen dat de huidige populaire cultuur bij uitstek verworpen wordt dienen we als partij het komende jaar wel een kritische visie op populaire kunst te ontwikkelen als een essentieel onderdeel van de reproductie van de consumptiemaatschappij, de passiviteit van de bevolking en het scheppen van een vals bewustzijn onder de arbeiderklasse.

Reden

populaire kunst beslaat nagenoeg de helft van het wakkere leven van de arbeidersklasse. Toch zien we dat deze kunst geenszins leidt tot het ontwikkelen van klassebewustzijn. Ze heeft eerder het omgekeerde effect. Om als partij de kunst te negeren in de perspectieven zou dan ook een grove fout zijn. Ik heb in deze paragrafen aan aanzet willen maken voor onze analyse over kunst. Daarbij heb ik gepoogd het deel van mijn persoonlijke visie te ontdoen van wellicht controversiëlere aspecten. Ik overweeg nog een amendement op dit amendement in te dienen waarin die volledige visie wordt samengevat, al denk ik dat daar nu nog

geen breed gedeelde steun in de partij voor zal bestaan.

Over het onderscheid van hoge- en populaire kunst; het probleem is natuurlijk dat er geen duidelijke grens tussen de twee is, en dat opmerkingen over beroepskunst ook gelden voor beroepskunst voor een enorm publiek. Toch denk ik dat de twee wel een kwalitatief andere maatschappelijke positie innemen en onze houding tegenover beide – hoewel even kritisch – dus ook anders moet zijn.